

B. RACHUNKOWOŚĆ FINANSOWA

I. SPORZĄDZAMY SPRAWOZDANIE FINANSOWE ZA 2017 R.

1. Wycena bilansowa aktywów i zobowiązań wyrażonych w walutach obcych

Kursy walut do wyceny bilansowej składników aktywów i pasywów

Zasady przeliczania na złote polskie dla celów bilansowych transakcji wyrażanych w walutach obcych reguluje art. 30 ustawy o rachunkowości. Na podstawie art. 30 ust. 2 ww. ustawy, wyrażone w walutach obcych operacje gospodarcze ujmuje się w księgach rachunkowych na dzień ich przeprowadzenia odpowiednio po kursie:

- 1) faktycznie zastosowanym w tym dniu, wynikającym z charakteru operacji – w przypadku sprzedaży lub kupna walut oraz zapłaty należności lub zobowiązań,
- 2) średnim ogłoszonym dla danej waluty przez Narodowy Bank Polski (NBP) z dnia poprzedzającego ten dzień – w przypadku zapłaty należności lub zobowiązań, jeżeli nie jest zasadne zastosowanie kursu, o którym mowa w pkt 1, a także w przypadku pozostałych operacji.

Z kolei z treści art. 30 ust. 1 ww. ustawy wynika, że nie rzadziej niż na dzień bilansowy wycenia się wyrażone w walutach obcych:

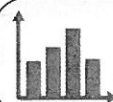
- 1) składniki aktywów (z wyłączeniem udziałów w jednostkach podporządkowanych wycenianych metodą praw własności) i pasywów – po obowiązującym na ten dzień średnim kursie ogłoszonym dla danej waluty przez NBP,
- 2) gotówkę znajdującą się w jednostkach prowadzących kupno i sprzedaż walut obcych – po kursie, po którym nastąpił jej zakup, jednak w wysokości nie wyższej od średniego kursu ogłoszonego na dzień wyceny dla danej waluty przez NBP.

Pomimo że ww. przepis ustawy o rachunkowości nie wymienia szczegółowo składników aktywów i pasywów wyrażonych w walucie obcej, które podlegają wycenie na dzień bilansowy, to ma on zastosowanie do wyrażonych (płatnych) w walutach obcych aktywów pieniężnych i szeroko rozumianych rozrachunków (należności i zobowiązań).

Wycenie na dzień bilansowy podlegają wyrażone w walucie obcej:

- nieuregulowane należności i zobowiązania,
- środki pieniężne znajdujące się na rachunkach walutowych lub w kasie walutowej,
- aktywa i zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu (akcje, udziały i inne papiery wartościowe), a także
- udzielone i zaciągnięte pożyczki i kredyty.

W 2017 r. w jednostkach, których rok obrotowy pokrywa się z rokiem kalendarzowym, do wyceny na dzień bilansowy należy zastosować kursy ogłoszone przez NBP na 29 grudnia.

Tabele kursów średnich Narodowego Banku Polskiego dostępne są w serwisie www.wskazniki.gofin.pl

nia 2017 r. (30 grudnia 2017 r. przypadła w sobotę, zaś 31 grudnia 2017 r. przypadła w niedzielę), wynikające z tabeli nr 251/A/NBP/2017.

Kiedy powstają różnice kursowe z wyceny bilansowej

Jeżeli kurs waluty z dnia zarachowania danego składnika aktywów lub zobowiązań różni się od średniego kursu waluty obowiązującego na dzień bilansowy, powstaną różnice kursowe dodatnie bądź ujemne.

Dodatnie różnice kursowe powstają, gdy:		Ujemne różnice kursowe powstają, gdy:	
kurs na dzień powstania składnika aktywów	<	kurs średni NBP na dzień bilansowy	
kurs na dzień powstania zobowiązania	>	kurs średni NBP na dzień bilansowy	
		kurs na dzień powstania składnika aktywów	>
		kurs na dzień powstania zobowiązania	<

Wynikowe rozliczenie różnic kursowych

Różnice kursowe, dotyczące aktywów i pasywów (z wyłączeniem inwestycji długoterminowych) wyrażonych w walutach obcych, powstałe na dzień ich wyceny, zalicza się odpowiednio do przychodów lub kosztów finansowych (por. art. 30 ust. 4 ustawy o rachunkowości). Jest to tzw. wynikowe rozliczenie różnic kursowych. Oznacza to, że różnice kursowe wpływają na wynik finansowy jednostki i są wykazywane w odpowiedniej pozycji rachunku zysków i strat.

Ujęcie w księgach rachunkowych różnic kursowych od należności i zobowiązań (w tym pożyczek i kredytów) oraz od własnych środków pieniężnych	
dodatnich	ujemnych
– Wn konto zespołu 1 i 2, – Ma konto 75-0 „Przychody finansowe”	– Wn konto 75-1 „Koszty finansowe”, – Ma konto zespołu 1 i 2

Przykład

I. Założenia:

- Spółka z o.o. 31 października 2017 r. otrzymała pożyczkę w wysokości: 10.000 EUR na sfinansowanie bieżącej działalności. Wpływ tej pożyczki na rachunek bankowy wyceniła po kursie: 4,25 zł/EUR.
- Zgodnie z umową zobowiązanie wobec pożyczkodawcy ma zostać spłacone w ciągu roku, w czterech równych ratach. Termin spłaty pierwszej raty pożyczki przypadła na 30 stycznia 2018 r.
- Spółka wyceniła zobowiązanie z tytułu pożyczki na dzień bilansowy, według średniego kursu NBP z 29 grudnia 2017 r., który wynosił: 4,1709 zł/EUR.

II. Dekretacja:

Opis operacji	Kwota	Konto	
		Wn	Ma
1. PK – wycena bilansowa zobowiązania z tytułu pożyczki: 10.000 EUR × (4,2500 zł/EUR – 4,1709 zł/EUR) =	791 zł	24	75-0

III. Księgowania:

Konto 24 „Pozostałe rozrachunki” (w analityce: Pożyczki otrzymane)				Konto 75-0 „Przychody finansowe”			
(1)	791	42.500	(S.p.)		791	(1)	
		41.709	(S.k.)				

Bilansowe podejście do rozliczania różnic kursowych

W określonych przypadkach stosuje się tzw. bilansowe podejście do rozliczania różnic kursowych. Oznacza to, że różnice nie wpływają na wynik finansowy, tylko na odpowiednie pozycje aktywów wykazywanych w bilansie jednostki, tj. zalicza się je do kosztu wytworzenia produktów lub ceny nabycia towarów a także ceny nabycia lub kosztu wytworzenia środków trwałych, środków trwałych w budowie lub wartości niematerialnych i prawnych.

W przypadku wyceny zobowiązań związanych z nabyciem lub wytworzeniem środków trwałych, środków trwałych w budowie lub wartości niematerialnych i prawnych powstałe na dzień bilansowy różnice kursowe zwiększają lub zmniejszają (korygują) ich wartość początkową (tj. cenę nabycia lub koszt wytworzenia) – por. art. 28 ust. 8 ustawy o rachunkowości.

W wyjątkowych sytuacjach różnice kursowe mogą być również zaliczane do kosztu wytworzenia produktów lub ceny nabycia towarów. Jak wskazano w art. 28 ust. 4 ustawy o rachunkowości, w przypadkach uzasadnionych niezbędnym, długotrwałym przygotowaniem towaru lub produktu do sprzedaży bądź długim okresem wytwarzania produktu, cenę nabycia lub koszt wytworzenia można zwiększyć o koszty obsługi zobowiązań zaciągniętych w celu finansowania zapasu towarów lub produktów w okresie ich przygotowania do sprzedaży bądź wytworzenia i związanych z nimi różnic kursowych, pomniejszone o przychody z tego tytułu.

Ujęcie w księgach rachunkowych różnic kursowych zmniejszających lub zwiększających wartość składnika aktywów	
dodatnich (zmniejszających)	ujemnych (zwiększających)
<ul style="list-style-type: none"> – Wn konta zespołu 1 i 2, – Ma konta 08 „Środki trwałe w budowie”, 02 „Wartości niematerialne i prawne”, 33 „Towary”, 60 „Produkty gotowe” 	<ul style="list-style-type: none"> – Wn konto 08 „Środki trwałe w budowie”, 02 „Wartości niematerialne i prawne”, 33 „Towary”, 60 „Produkty gotowe”, – Ma konta zespołu 1 i 2

Uwaga: Po przyjęciu do użytkowania ww. składników różnice kursowe dotyczące nieuregulowanych zobowiązań z tytułu ich zakupu zalicza się odpowiednio do przychodów bądź kosztów finansowych – nie korygują one zatem ceny nabycia bądź kosztu wytworzenia.

Przykład

I. Założenia:

1. Jednostka zaciągnęła długoterminowy kredyt walutowy na budowę hali produkcyjnej w wysokości: 150.000 EUR, wyceniony po kursie: 4,10 zł/EUR. Zgodnie z umową kredytową, zobowiązanie wobec banku jest spłacane co miesiąc wraz z odsetkami. Na 31 grudnia 2017 r. pozostało do spłaty: 130.000 EUR.
2. Na dzień bilansowy środek trwały był jeszcze w budowie.
3. Jednostka wyceniła zobowiązanie z tytułu kredytu na dzień bilansowy, według średniego kursu NBP z 29 grudnia 2017 r., który wynosił: 4,1709 zł/EUR.

II. Dekretacja:

Opis operacji	Kwota	Konto	
		Wn	Ma
1. PK – wycena bilansowa pozostałego do spłaty kredytu, zaciągniętego na budowę środka trwałego: 130.000 EUR × (4,1709 zł/EUR – 4,1000 zł/EUR) =	9.217 zł	08	13-4

III. Księgowania:

Konto 08 „Środki trwałe w budowie”		Konto 13-4 „Kredyty bankowe”	
(S.p.)	X		130.000/533.000 (S.p.)
(1)	9.217		-/ 9.217 (1)
			130.000/542.217 (S.k.)

Wycena bilansowa należności w walucie obcej, objętej odpisem aktualizującym

Jeśli wycena bilansowa dotyczy należności objętych odpisem aktualizującym, to generalnie równoległe do wyceny tych należności po obowiązującym w tym dniu kursie waluty, dokonuje się również przeliczenia uprzednio dokonanego odpisu aktualizującego.

Ujęcie w księgach rachunkowych różnic kursowych z wyceny należności objętych odpisem aktualizującym	
dotadnich	ujemnych
<ul style="list-style-type: none"> – Wn konto 20 „Rozrachunki z odbiorcami” lub 24 „Pozostałe rozrachunki”, – Ma konto 75-0 „Przychody finansowe” oraz równoległe należy podwyższyć wartość odpisu aktualizującego:	<ul style="list-style-type: none"> – Wn konto 75-1 „Koszty finansowe”, – Ma konto 20 „Rozrachunki z odbiorcami” lub 24 „Pozostałe rozrachunki” oraz równoległe należy obniżyć wartość odpisu aktualizującego:
<ul style="list-style-type: none"> – Wn konto 75-1 „Koszty finansowe”, – Ma konto 28 „Odpisy aktualizujące wartość należności” 	<ul style="list-style-type: none"> – Wn konto 28 „Odpisy aktualizujące wartość należności”, – Ma konto 75-0 „Przychody finansowe”

Przykład**I. Założenia:**

1. Spółka uznała za wątpliwą należność w kwocie: 15.000 EUR wycenioną na dzień powstania po kursie: 4,25 zł/EUR i dokonała od niej w ciągu roku 60% odpisu aktualizującego w kwocie: 38.250 zł.
2. Na dzień bilansowy spółka dokonała wyceny tej należności wraz z odpisem, według średniego kursu NBP z 29 grudnia 2017 r., który wynosił: 4,1709 zł/EUR.

II. Dekretacja:

Opis operacji	Kwota	Konto	
		Wn	Ma
1. PK – odpis aktualizujący wartość należności	38.250,00 zł	76-1	28

2. PK – wycena należności na dzień bilansowy:			
a) 15.000 EUR × (4,2500 zł/EUR – 4,1709 zł/EUR) =	1.186,50 zł	75-1	20
b) 1.186,50 zł × 60% =	711,90 zł	28	75-0

III. Księgowania:

Konto 20 „Rozrachunki z odbiorcami”			Konto 28 „Odpisy aktualizujące wartość należności”			Konto 75-0 „Przychody finansowe” (w analityce: Różnice kursowe)		
(S.p.) 63.750,00	1.186,50	(2a)	(2b) 711,90	38.250,00	(1)			
(S.k.) 62.563,50				37.538,10	(S.k.)		711,90	(2b)
Konto 75-1 „Koszty finansowe” (w analityce: Różnice kursowe)			Konto 76-1 „Pozostałe koszty operacyjne”					
(2a) 1.186,50			(1) 38.250,00					

Z uwagi na to, że w rachunku zysków i strat różnice kursowe wykazuje się „per saldo”, powyższe operacje można księgować w sposób uproszczony, tzn. pomijając księgowania na kontach 75-0 i 75-1.

Alternatywny sposób ewidencji różnic kursowych dotyczących części należności objętej odpisem aktualizującym	
dodatnich – na podwyższenie kwoty uprzednio dokonanego odpisu	ujemnych – na obniżenie kwoty uprzednio dokonanego odpisu
– Wn konto 20 „Rozrachunki z odbiorcami” lub 24 „Pozostałe rozrachunki”,	– Wn konto 28 „Odpisy aktualizujące wartość należności”,
– Ma konto 28 „Odpisy aktualizujące wartość należności”	– Ma konto 20 „Rozrachunki z odbiorcami” lub 24 „Pozostałe rozrachunki”

W przypadku należności objętych 100% odpisem aktualizującym, jednostka może – naszym zdaniem – zrezygnować z bilansowej wyceny zarówno należności głównej, jak i odpisu aktualizującego dokonanego od tej należności. Wartość takich należności nie jest wykazana w aktywach bilansu (ich wartość bilansowa wynosi zero) – por. art. 46 ust. 2 pkt 3 ustawy o rachunkowości.

Prezentacja skutków wyceny bilansowej w sprawozdaniu finansowym

Różnice kursowe z wyceny bilansowej rozliczane wynikowo (w kosztach lub przychodach finansowych) podlegają wykazaniu w rachunku zysków i strat per saldo. Taki sposób prezentacji wynika z art. 42 ust. 3 ustawy o rachunkowości. Jednostki sporządzające sprawozdanie finansowe według załącznika nr 1 do ustawy o rachunkowości nadwyżkę dodatnich różnic kursowych nad ujemnymi prezentują w rachunku zysków i strat w pozycji J.V (wariant kalkulacyjny) albo pozycji G.V (wariant porównawczy), jako inne przychody finansowe. Zaś nadwyżkę ujemnych różnic kursowych nad dodatnimi jako inne koszty finansowe odpowiednio w pozycji K.IV (wariant kalkulacyjny) albo w pozycji H.IV (wariant porównawczy).

Natomiast różnice kursowe zwiększające lub zmniejszające wartości aktywów prezentuje się w odpowiedniej pozycji aktywów bilansu, dotyczącej wycenianego składnika, np. w pozycji A.II.2. „Środki trwałe w budowie” lub B.I.3. „Produkty gotowe” albo B.I.4. „Towary”.

BILANS
2017

Wskazówki jak sporządzić sprawozdanie finansowe za 2017 r. można znaleźć w serwisie www.gofin.pl w zakładce Bilans 2017